

LYNGDAL
KOMMUNE

OPPPSTART AV ARBEID MED KOMMUNEDELPLAN FOR NATURMANGFOLD

PLANPROGRAM FOR KOMMUNEDELPLAN FOR NATURMANGFOLD

Skrelia Foto: Karina B. Hommen

VIVIL
VIVÅGER

INNHOOLD

1 Innledning.....	4
2 Rammer og premisser for planarbeidet.....	5
2.1 Formål med planarbeidet.....	5
2.2 Omfang og innhold.....	5
2.3 Føringer.....	8
3 Organisering av planarbeidet.....	11
3.1 Planprosess.....	11
3.2 Organisering av planarbeidet.....	11
3.3 Medvirkning.....	12
3.4 Budsjett.....	13
3.5 Fremdriftsplan for kommunedelplan for naturmangfold.....	14

INNLEDNING

Lyngdal kommune har fått støtte av Miljødirektoratet til å utarbeide kommunedelplan for naturmangfold. Lyngdal kommunestyre vedtok den 13.06.2024 at arbeidet skal igangsettes.

Arbeidet er igangsatt, og i henhold til plan- og bygningsloven er det utarbeidet et planprogram for kommunedelplanen for naturmangfold. Planprogrammet angir den videre planprosessen for arbeidet med selve kommunedelplanen.

I Stortingsmeldingen Natur for Livet (Meld. St. 14 (2015 - 2016)) er utarbeiding av en kommunedelplan for naturmangfold pekt på som et viktig virkemiddel for å synliggjøre naturmangfoldverdiene i kommunenes eget planarbeid

Miljødirektoratet har følgende beskrivelse av mål for arbeidet med kommunedelplan for naturmangfold:

«Gjennom arbeid med en tematisk kommunedelplan for naturmangfold kan kommunene øke sin kunnskap om egne naturverdier. En plan der kommunen identifiserer og tar hensyn til naturverdier av både nasjonal, regional og lokal betydning, vil være et viktig bidrag til interesseavveininger som skal foretas i kommunens arealplanlegging. Kommunedelplan for naturmangfold skal styrke kunnskapsgrunnlaget for politiske og administrative beslutninger, skape forutsigbarhet for forvaltningen, eiere og utbyggere og være et redskap for å synliggjøre naturmangfoldet som verdi. En slik plan vil ikke være juridisk bindende for arealbruk, men planarbeidet vil åpne for bred deltakelse og politiske diskusjoner om prioriteringer knyttet til naturmangfold.»

Gislefossen

Foto: Lyngdal kommune

RAMMER OG PREMISSE FOR PLANARBEIDET

Formål med planarbeidet

Hovedmålsettingen med planen er å ta vare på naturen i Lyngdal kommune gjennom bærekraftig forvaltning og god arealforvaltning.

Planen skal bidra til å utdype mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel og gi viktige innspill som vi tar med oss når kommuneplanens arealdel skal rulleres neste gang.

Planen skal styrke kunnskapsgrunnlaget for politiske og administrative beslutninger i kommunen, og gi større forutsigbarhet for forvaltningen, grunneiere og utbyggere.

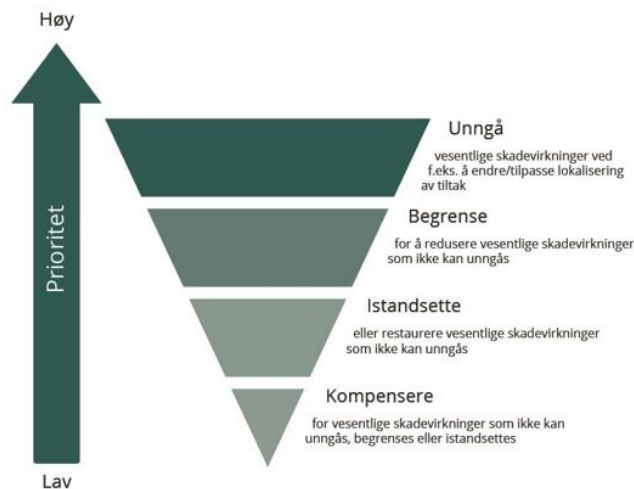
Arbeidet med planen skal bidra til å få fram informasjon fra innbyggere, organisasjoner og andre om naturområder av lokal verdi. Dette kan blant annet være områder som ikke fyller kriteriene for nasjonal eller regional interesse.

Omfang og innhold

Kommunedelplan for naturmangfold skal omfatte hele Lyngdal kommune, inkludert sjøområdene. Viktige naturområder kan krysse kommunegrensen. Selv om planen avgrenses til Lyngdal kommune, er dette ikke til hinder for å gjennomføre tiltak i områder som strekker seg utover kommunegrensen. Dette vil da eventuelt være i samarbeid med tilgrensende kommuner.

Planen vil bestå av en tematisk del og en handlingsdel. Den tematiske delen vil samle eksisterende og ny kunnskap om naturmangfold i kommunen i en helhetlig oversikt. Den vil blant annet peke på truede, sårbare og uønskede arter, viktige leveområder for vilt og andre dyrearter, verdifulle naturtyper og områder av lokal verdi i Lyngdal kommune. Den vil også skissere lokale trusler for naturmangfold, gi en vurdering av samlet belastning av påvirkningsfaktorer og gi et bilde av gradvise arealendringer i et historisk perspektiv. Rullering av den tematiske delen vil vurderes i samband med behandling av kommunens planstrategi, som rulleres jevnlig.

Handlingsdelen vil beskrive tiltak for de viktigste satsingsområdene og utfordringene for naturmangfoldet i kommunen. Tiltakene skal prioriteres i henhold til hvilke tiltak som gir størst positiv effekt. Tiltakshierarkiet som vist i figuren på neste side, skal brukes som et overordnet prinsipp for tiltakene.

Handlingsdelen gjelder for 4 år og skal rulleres årlig. Tiltak som krever finansiering, må finansieres i kommunens årsbudsjett og økonomiplan.

Den samlede oversikten over eksisterende kunnskap vil også synliggjøre kunnskapshull. Dersom det er behov for ytterligere utredninger i form av naturkartlegginger, må disse gjennomføres som tiltak i kommunedelplanens handlingsdel, og finansieres som skissert ovenfor. Planarbeidets tidsrom og tilgjengelige ressurser medfører at det er viktig med begrensninger for hva planarbeidet skal innebære. Disse begrensninger må fastsettes i starten av planprosessen.

Det er ønskelig at planarbeidet besvarer følgende spørsmålsstillinger:

- Hva er kartlagt av naturmangfold i kommunen?
- Hvilket kartleggingsbehov har vi?
- Hvilke lokale naturområder, økologiske funksjonsområder og sårbare/trua arter er særlig viktig å ta vare på?
- Hva er de største truslene mot naturmangfold i kommunen?
- Hvordan skal vi sikre ivaretagelse av naturmangfoldet framover?

Kommunedelplanen medfører ingen økte forpliktelser når det gjelder å ta hensyn til overordnede nasjonale eller regionale miljøinteresser, utover de forpliktelsene kommunen allerede har. Kommunedelplanen er ikke juridisk bindende for arealbruken. Videre oppfølging må forankres i juridisk bindende arealplaner, handlingsplaner og budsjetter.

Kommunedelplanen er et verktøy som eksempelvis kan brukes til:

- å utarbeide lokale retningslinjer for ivaretagelse av naturmangfold
- å styrke grunnlaget for bruk av arealregnskap og naturregnskap i kommuneplanlegging
- å utarbeide strategi for bruk av «grå arealer»
- tiltaksplaner for fremmede arter og uønskede arter
- vern av arealer
- naturrestaurering
- «planvask»

Kommunedelplanens vurdering av områder tar utgangspunkt i områdets naturverdi og vil ikke vektlegge faktorer som økonomi, kulturminner, reguleringsstatus og planlagte arealendringer. Arbeidsgruppa må ta en vurdering av om friluftsliv skal hensyntas for områder av lokal verdi.

Ørnemyrfjellet

Foto: Lyngdal kommune

Føringer

Det er en rekke planer, avtaler og lover som er styrende og/eller retningsgivende for arbeidet med kommunedelplan for naturmangfold. Under følger en ikke uttømmende liste over noen av de mest sentrale.

Globale føringer

FNs 17 bærekraftsmål og 2030-agendaen

FNs bærekraftsmål gjelder for alle land i hele verden. Stortinget vedtok i 2022 en nasjonal handlingsplan for å nå bærekraftsmålene. Norge spiller en aktiv rolle i oppfølging av målene internasjonalt. Som figuren nedenfor viser, er klima og miljø grunnleggende for å sikre gode sosiale forhold og god økonomi.

Konvensjonen om biologisk mangfold og naturavtalen

Konvensjonen pålegger alle medlemmene i FN å jobbe samme for å sikre naturmangfoldet på kloden.

Konvensjonen har tre hovedmål:

1. Å bevare klodens biologiske mangfold
2. Å fremme bærekraftig bruk av ressursene
3. Å dele godene av genetiske ressurser rettferdig

Naturavtalen er en avtale mellom medlemslandene i FN som setter mål for arbeidet med stansetap av natur fram mot 2030 og 2050. Hvert land skal utarbeide en nasjonal handlingsplan. Stortingsmeldingen *Bærekraftig bruk og bevaring ble av natur* ble lagt fram 27.09.24, og er Norges handlingsplan for naturmangfold.

Nasjonale føringer

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027

Dokumentet gir kommunene og fylkeskommunene oversikt over de viktigste føringene fra staten til regional og kommunal planlegging. Regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene legger FNs bærekraftsmål, de nasjonale klima- og miljømålene og lokalt folkestyre til grunn for samfunns- og arealplanleggingen, og legger til rette for trygge, bærekraftige og levende lokalsamfunn i hele landet.

Natur for livet (Meld. St. 14 (2015 -2016))

Meldingen beskriver hvordan regjeringens politikk skal bidra til å ta vare på naturmangfoldet. Politikken skal bidra til å nå nasjonale og internasjonale mål på området.

Nasjonale klima- og miljømål

Norge har 24 klima- og miljømål. Utviklingen måles ved hjelp av miljøindikatorer. De nasjonale miljømålene for naturmangfold er:

- Økosystemer skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester
- Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres.
- Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner.

Regionale føringer

Regionplan Agder 2030

Regionplan Agders hovedmål er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030- et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår.

Et av planens delmål er bærekraftig bruk av naturressurser, hvor landskap, naturmangfold, friluftsområder, landbruksområder, strandsonen og kulturmiljø ivaretas for framtidige generasjoner gjennom utvikling, bruk og vern.

Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder 2022 – 2027

Planen har som formål å beskytte vannmiljøet mot forringelse, og å forbedre og gjenopprette miljøtilstanden der forholdene ikke er gode nok.

Regionplan Lister 2030

Hovedmålet med Regionplan Lister 2030 er å utvikle Lister til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region- et attraktivt lavutslippssamfunn med gode og likeverdige levekår. Bruk av naturressurser på en bærekraftig måte er et av delmålene i denne planen.

Lokale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel og overordnet arealstrategi, er kommunens viktigste strategidokument og viser hvilke satsingsområder kommunen skal ha fram mot 2036.

Kommuneplanens visjon er «Fornye og forene». Kommunen skal være preget av bærekraft, samskaping og kvalitet, og skal være et godt sted å bo, jobbe og besøke.

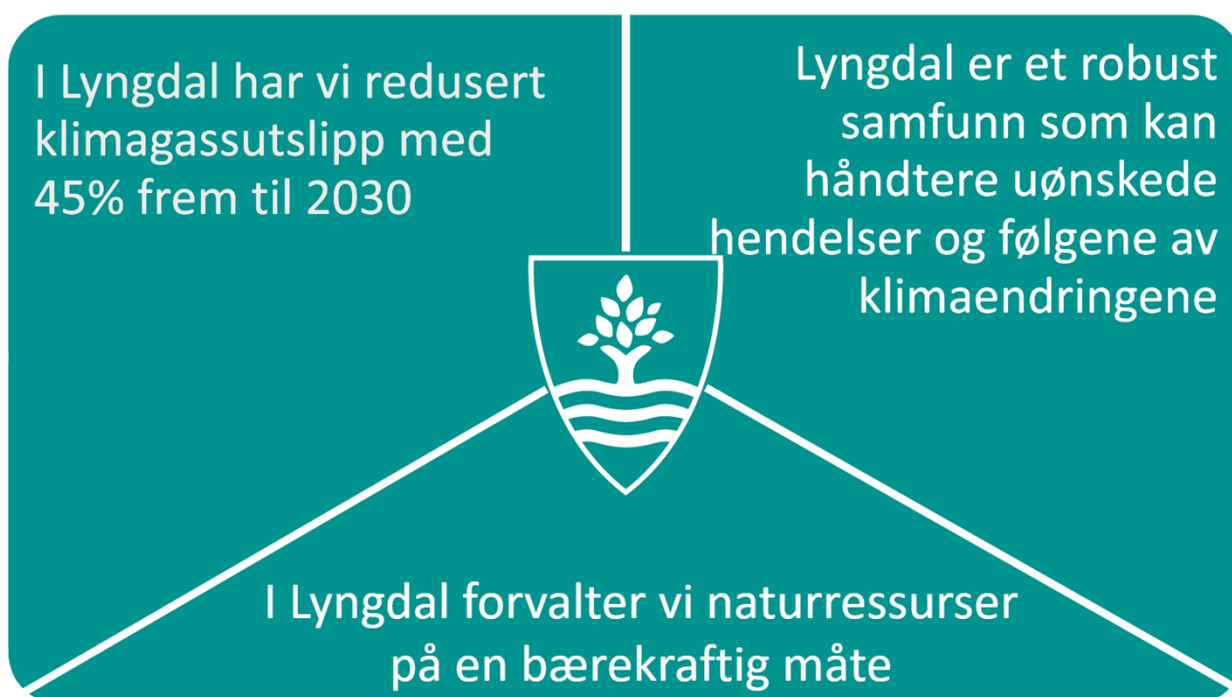
Kommuneplanens satsingsområder er:

- Livskvalitet og levekår
- Innovasjon og samskaping
- Klima, miljø og beredskap

Planen har et delmål om å forvalte naturressursene på en bærekraftig måte, og dette skal blant annet nås gjennom å ta vare på naturmangfoldet og verne om dyrka mark. Kommunedelplan for naturforvaltning vil være et viktig bidrag for å nå dette målet.

Lyngdal kommune er også en JA-kommune, med en grunnleggende positiv holdning til ny aktivitet og etablering. I planprosessen blir det viktig å bygge arbeidet på kommunens visjon om godt samarbeid mellom folkevalgte, innbyggere, frivillige, næringsliv og offentlige instanser, for å få et kunnskapsgrunnlag som danner et godt fundament for framtidig arealforvaltning i en fremoverlent JA-kommune.

Klima, miljø og beredskap:

ORGANISERING AV PLANARBEIDET

Planprosess

Planprosessen utarbeides som en kommunedelplan og gjennomføres i henhold til krav i plan- og bygningsloven. Varsel om oppstart av arbeidet med kommunedelplanen gjøres samtidig med at forslag til planprogram sendes ut på høring og legges ut til offentlig ettersyn. Dette kunngjøres på kommunens hjemmeside og i lokalavisa. Forslag til planprogram sendes til statlige og regionale myndigheter, offentlige organer, organisasjoner og andre som blir berørt av forslaget. I høringsperioden kan det sendes inn innspill til planprogrammet, og det vurderes om disse skal innarbeides i et revidert planprogram. Revidert planprogram kommer til ny politisk behandling og vedtas endelig av kommunestyret. Når planprogrammet er vedtatt, begynner arbeidet med selve planen.

Etter en fase med kunnskapsinnhenting, medvirkning og samråd med berørte myndigheter, utarbeides et planforslag. Planforslaget sendes ut på høring og legges ut til offentlig ettersyn. Innspill vurderes og planforslaget bearbeides. Hvis bearbeidingen fører til vesentlige endringer i planforslaget, må det legges ut til nytt offentlig ettersyn. Den endelige kommunedelplanen for naturmangfold vedtas av kommunestyret.

Organisering av planarbeidet

Det er viktig at planarbeidet er godt forankret, både i kommunens administrative ledelse og blant politikerne som skal vedta planen og avgjøre hvordan den skal brukes.

Oppdragsgiver

Kommunestyret er planmyndighet etter plan- og bygningsloven, og er ansvarlig myndighet for planarbeidet. Kommunestyret fastsetter planprogrammet og vedtar den endelige kommunedelplanen.

Prosjektleder

Prosjektleder skal lede og sørge for gjennomføring av prosessen med utarbeidelse av kommunedelplanen.

Styringsgruppe

Gruppen har ansvar for å styre prosjektet, at prosjektet blir prioritert i organisasjonen og at det kommer i mål. Planutvalget er styringsgruppe for arbeidet.

Referansegruppe

For å sikre fortløpende informasjon og innspill på tvers av fagområder i kommunen, blir kommunens ledergruppe referansegruppe for arbeidet.

Arbeidsgruppe

Arbeidsgruppen er tverrfaglig sammensatt fra kommunens administrasjon, med både naturfaglig og planfaglig kompetanse. Arbeidsgruppen skal koordinere planprosessen og sørge for framdrift,

produksjon og diskusjon av planens innhold. Arbeidsgruppa består i tillegg til prosjektleder av leder for samfunn og næring, rådgiver for plan og to rådgivere fra landbruk.

Medvirkning

I selve planarbeidet blir det medvirkningsprosesser med aktuelle myndigheter, innbyggere, grunneiere, interesseorganisasjoner og andre berørte parter. Det legges opp til en åpen planprosess utover minimumskravene i plan- og bygningsloven. God medvirkning vil være viktig for å skape eierskap til planen, samt å samle inn informasjon, gode ideer og å øke engasjementet.

Kommunen ønsker en dynamisk prosess, og ønsker derfor ikke på nåværende tidspunkt å låse medvirkningsformene i planprogrammet.

Under følger en oversikt over ulike myndigheter og interesseorganisasjoner som vil være aktuelle å involvere i arbeidet med kommunedelplanen.

Offentlige:

- Statsforvalteren i Agder
- Agder fylkeskommune
- Miljødirektoratet
- Fiskeridirektoratet
- Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
- Havforskningsinstituttet
- Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO)
- Vannområdekoordinator for Mandal-Audna, Lygna og Sira-Kvina
- Universitetet i Agder (tidl. Naturhistorisk museum Agder)
- Barn og unges representant
- Ungdomsrådet, Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og Råd for eldre
- Nabokommuner som Lyngdal deler sjøområder/naturområder med.

Lokale organisasjoner, forum og foreninger:

- Forum for natur og friluftsliv-Agder
- Naturvernforbundet, lokallag Lyngdal
- Birdlife Norge avd. Vest-Agder (tidl. Norsk Ornitologisk Forening)
- Norsk zoologisk forening, Sørlandsavdelinga
- Agder botaniske forening
- Bondelag, lokallagene Audnedal og Lista og Lyngdal
- Bonde- og Småbrukerlag, lokallagene Audnedal og Lyngdal
- Skogeierlag, lokallagene Audnedal og Lyngdal
- Norges Jeger og Fiskerforbund, lokallaget Farsund og Lyngdal
- Fagråd for Lygnavassdraget
- Jordvern Agder
- Sydvest Fiskarlag

Budsjett

Lyngdal kommune har fått kr 400 000 i tilskudd fra Miljødirektoratet til arbeid med kommunedelplan for naturmangfold. Følgende budsjett er satt opp for prosessen:

Prosjektledelse (ca 660 timer)	kr 350 000
Medvirkning, kurs, møter	kr 50 000

I tillegg kommer egeninnsats til ansatte som deltar i arbeidsgruppa.

Dersom planen viser at det er behov for ytterligere kartlegginger i kommunen, må dette gjennomføres som tiltak i planens handlingsprogram og finansieres i årsbudsjett og økonomiplan.

Fremdriftsplan for kommunedelplan for naturmangfold

	3.k 2024	4.k 2024	1.k 2025	2.k 2025	3.k 2025	4.k 2025	1.k 2026
Planleggingsfase							
Etablering av prosjektorganisering							
Opprette dialog med Statsforvalter og Agder fylkeskommune							
Gjennomføringsfase							
Utarbeide planprogram							
Kunngjøre oppstart og høring planprogram							
Fastsette planprogram							
Medvirkning							
Utarbeide konkret planforslag							
Politisk behandling							
Førstegangs behandling i planutvalget							
Offentlig ettersyn							
Medvirkning							
Evt. Justering av forslag etter høring							
Endelig behandling i kommunestyret							

Kommunedelplanen for naturmangfold skal vedtas innen 01.04.2026.

Skrevet av: Margrethe Handeland

Vedtatt: 12. desember 2024

Publisert: 17. desember 2024

